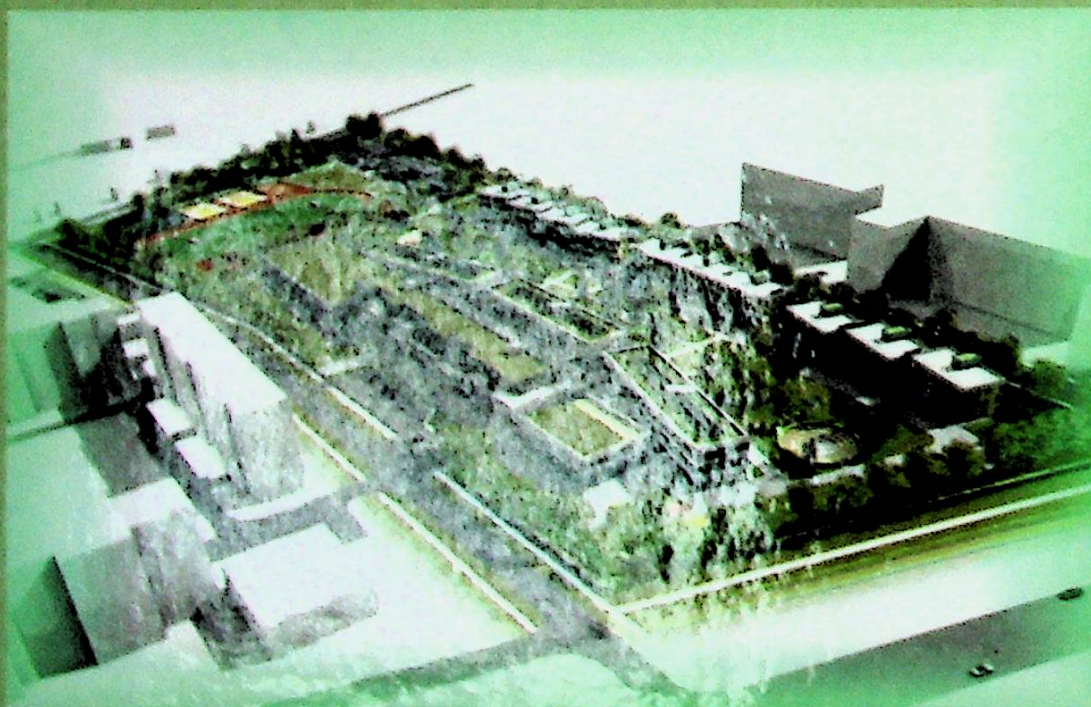

Микола ЛЕБЕДИК, Володимир МОРГУН

**СТВОРЕННЯ
ОПОРНОЇ ШКОЛИ ПОВНОГО ДНЯ
ЯК НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ**

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка (м. Кропивницький)

Полтавський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти імені М. В. Остроградського

Українська асоціація Антона Макаренка (м. Полтава)

ГО «Незалежний центр стратегічних досліджень» (м. Полтава)

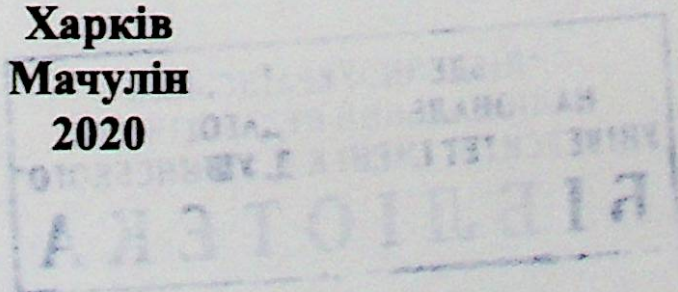
Микола ЛЕБЕДИК, Володимир МОРГУН

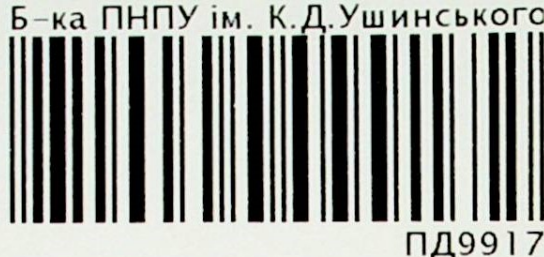
**СТВОРЕННЯ
ОПОРНОЇ ШКОЛИ ПОВНОГО ДНЯ
ЯК НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ**

Монографія

Науковий редактор В. В. Радул

**Харків
Мачулін
2020**

37.09

УДК 371.1+371.2+371.5+371.63+371.7
Л 33

Рекомендовано до друку *вченими ривами*.
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(протокол № 6 від 26 грудня 2019 р.);
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка (протокол № 5 від 26 грудня 2019 р.).

Рецензенти:

В. Р. Ільченко – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, завідувача відділом інтеграції змісту загальної середньої освіти Інституту педагогіки НАПН України, професор кафедри методики змісту освіти Полтавського ОППО ім. М. В. Остроградського;
М. В. Гриньова – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, декан природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;
К. В. Седих – академік АН ВШ України, доктор психологічних наук, професор, завідувача кафедрою психології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Л 33 **Лебедик М. П., Моргун В. Ф. Створення опорної школи повного дня як навчально-виховного комплексу: монографія** / авт. вступу Н. М. Врадій; наук. редактор і авт. післямови В. В. Радул. – Харків: Мачулін, 2020. – 312 с.
ISBN 978-617-7902-02-6

PD9917

Викладено науково-методичне обґрунтування проекту сучасної великої опорної школи-пансіону повного дня, яка відповідає адміністративній і освітній реформам в Україні. Велику увагу приділено організації різнобічного розвитку дитини в першій і другій половині дня, поглибленому вивченню дисциплін за вибором, поєднанню навчання з працею, художньо-естетичному вихованню.

У другому розділі йдеться про рівень соціальної зрілості особистості як провідний показник ефективності діяльності школи повного дня та його діагностику.

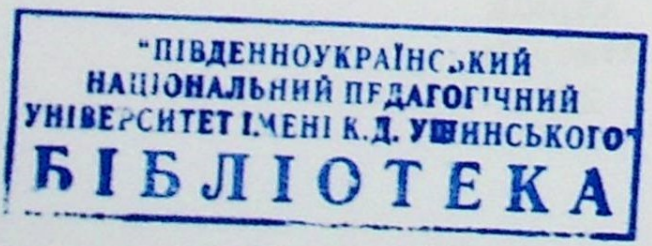
Третій розділ посібника, у роботі над яким узяли участь *Є. Г. Гачук* та *В. М. Сахацька*, має валеологічний (оздоровчий) характер і присвячений опису системи 5-разового дієтичного харчування в школі, поєднанню навчання з працею дітей та оригінального винаходу – конторки-парти для роботи стоячи й сидячи (винахідники – *Гачук Є. Г., Лебедик М. П., Сахацька В. М.* – отримали Патент і медаль міжнародної виставки), що забезпечує профілактику порушень кровообігу (варікозу), системи травлення, порушень постави (сколіозу), короткозорості дітей.

Розраховано на всіх учасників педагогічного процесу середньої і вищої школи та людей, професії яких мають ризики, пов'язані з сидячим образом життя. Відгуки та рекомендації надсилати за електронними адресами: *lebedik.mp@gmail.com*; *v.f.morgun@gmail.com*

УДК 371.1+371.2+371.5+371.63+371.7

ISBN 978-617-7902-02-6

© Лебедик М. П., 2020
© Моргун В. Ф., 2020

ЗМІСТ

ОЧІ БОЯТЬСЯ, А ЧИ ДІЙДЕ ДІЛО ДО СМІЛИВИХ РУК?

Замість передмови

Н. М. Врадій. Доповідь директора Тишківської ЗШ № 1.....9

Розділ 1. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ОПОРНОЇ ШКОЛИ ПОВНОГО ДНЯ ЯК НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ (НВК)..... 18

1.1. Вихідні наукові параметри дослідження за темою
монографії «Створення опорної школи повного дня як
навчально-виховного комплексу» 18

1.2. Передумови створення навчально-виховних комплексів
у вітчизняній освіті..... 21

1.2.1. Історичний екскурс щодо створення навчально-
виховних комплексів 22

1.2.2. Досвід створення шкіл повного дня як навчально-
виховних комплексів 22

1.3. Опорна школа повного дня як відкрита система..... 37

1.3.2. Виробництво енергії, сировини, продовольчих і
непродовольчих товарів та послуг для внутрішнього
споживання – надважлива умова збільшення кількості
жителів сіл об'єднаної територіальної громади..... 43

1.4. Взаємодія обов'язкової загальної та додаткової освіти –
основний принцип організації школи повного дня..... 50

1.4.1. Оптимізації кількості учнів у школі повного дня
та опорній школі 56

1.4.2. Стабільний розклад дзвінків початку-закінчення
уроків, занять та інших заходів 58

1.4.3. Моделі додаткової освіти учнів 1–11(12) класів .. 64

1.4.4. Педагогічні кадри школи повного дня для роботи з учнями 1-11(12) класів за програмами додаткової освіти	65
1.5. Моделювання етапів та рівнів організації школи повного дня як навчально-виховного комплексу	69
1.5.1. Перший рівень організації НВК – загальноосвітня школа (ЗОШ) I-III ступенів	71
1.5.2. Другий рівень організації НВК – поєднання ЗОШ та спеціалізованої освіти (гімназія, ліцей).....	72
1.5.3. Третій рівень організації НВК – поєднання обов’язкової основної освіти ЗОШ та додаткової освіти (факультативи, репетиторство, позашкільні заклади) ...	74
1.5.4. Четвертий рівень організації НВК – поєднання обов’язкової ЗОШ із дошкільними (ДНЗ) та професійними закладами (СПТУ)	81
1.5.5. Структура базових НВК, що виникли на першому етапі реформування загальноосвітньої школи	84
1.5.6. Моделювання ЗОШ повного дня I-III ступенів як НВК через поєднання загальної й додаткової освіти школярів.....	86
Розділ 2. РІВЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРОВІДНИЙ ПОКАЗНИК ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛИ ПОВНОГО ДНЯ.....	88
2.1. Соціальна зрілість – інтегрований показник цілісного розвитку особистості.....	88
2.1.1. Зміст і структура поняття «соціальна зрілість особистості»	90
2.1.2. Показники й критерії соціальної зрілості особистості школяра.....	98

2.1.3. Індикатори індексу соціальної зрілості особистості учнівської молоді.....	108
2.2. Моделювання індексу соціальної зрілості особистості учня і його класу та методів її оцінювання	118
2.2.1. Методи самооцінювання учня та виставлення ним за кожним індикатором стереооцінок найближчому товаришеві з класу	122
2.2.2. Методи експертного оцінювання учня та його класу.....	124
2.2.3. Об'єднання самооцінок, стереооцінок, експертних оцінок учня в індекс соціальної зрілості особистості .	126
2.2.4. Ранжування учнів у класі на основі емпіричних значень індексу соціальної зрілості особистості	130
2.3. Математичні методи об'єднання первинних атестаційних оцінок у нормований індекс соціальної зрілості особистості учня 7-11 (12) класу та його колективу	134
2.3.1. Формула № 1 вираховування коефіцієнтів взаємозв'язку між самооцінками й оцінками експертів (K_1) та стереооцінками й оцінками експертів (K_2)	136
2.3.2. Формула № 2 об'єднання коефіцієнтів K_1 і K_2 в емпіричне значення кожного складника числового показника індексу соціальної зрілості особистості – самовизначення, активності та відповідальності.....	144
2.3.3. Формула № 3 для вираховування індексу соціальної зрілості особистості	149
2.3.4. Обчислення значення величини індексу соціальної зрілості колективу учнів 7–11(12) класу	151

Розділ 3. ОЗДОРОВЛЮВАЛЬНІ ЧИННИКИ ОПОРНОЇ ШКОЛИ ПОВНОГО ДНЯ ЯК НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ	157
3.1. Організація 5-разового дієтичного харчування школярів – запорука здоров'я та якості освіти дітей	157
3.1.1. Організація здорового 5-разового харчування учнів великої школи повного дня.....	158
3.1.2. Три основні ланки організації діяльності фахівців, що забезпечують у школі 5-разове харчування учнів та дорослих	165
3.1.3. Відповідальні обов'язки директора школи повного дня в організації 5-разового харчування дітей і дорослих на базі шкільної кухні	168
3.1.4. Формування трудових навичок і культури сімейного харчування на базі роботи шкільної кухні та шкільних теплиць	174
3.2. Залучення учнів у різні види обслуговувальної та продуктивної праці у взаємодії з підготовленими педагогічними працівниками.....	177
3.3. Антисколіозна індивідуальна конторка-парта для роботи стоячи й сидячи – ергономічне робоче місце учня 1–11(12) класів	181
3.3.1. Із архіву: підготовка зразків індивідуальної конторки-парти для роботи стоячи й сидячи на Міжнародну виставку та отримання винахідниками УКРПАТЕНТУ	182
3.3.2. Перша серія вироблених конторок-парт для роботи стоячи й сидячи індивідуальна для впровадження – регульована лівостороння (l-left) / правостороння (r-rights) ТУ У 31.0-2874311259-001:2017.....	191

3.3.3. Відомості про конторку-парту та технічні характеристики.....	193
3.3.4. П'ять варіантів розміщення в кожному навчальному класі конторок-парт як індивідуальних робочих місць для учнів і вчителів	200
3.3.5. Налаштування конторки-парти з урахуванням антропометричних даних учня (інструкція з 10 кроків)	204
3.3.6. Термін служби, свідоцтво приймання, рух виробу під час експлуатації, зберігання та утилізація конторки-парти.....	210
ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	215
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	254
В. В. РАДУЛ. УНІВЕРСУМ ШКОЛИ І ВСЕСВІТ ОСОБИСТОСТІ. <i>Післямова наукового редактора</i>	272
ДОДАТКИ	283
ДОДАТОК 1. Форма збирання об'єктивних даних вибірки кожного учня класу	283
ДОДАТОК 2. Зміст і форма опитувальника (анкети): самооцінка учня та стереоцінка близького товариша в класі	284
ДОДАТОК 3. Зміст і форма журналу експертних оцінок учнів класу Журнал експертного оцінювання (зведена таблиця № 3)	290
ДОДАТОК 4. Креслення індивідуальної конторки-парти для роботи стоячи й сидячи в проєкціях	296
ДОДАТОК 5. Зразок гарантійного талону гарантійного ремонту (обслуговування) конторки-парти.....	298

ДОДАТОК 6. ПАТЕНТ №78816 UA НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ «Індивідуальна конторка-парта для роботи стоячи й сидячи», зареєстрований у Державному реєстрі патентів України на корисні моделі 10.04.2013 р. (<i>Винахідники: Гачук Євгеній Григорович, Лебедик Микола Петрович, Сахацька Віра Миколаївна</i>).....	301
ДОДАТОК 7. Свідоцтво МОН про визнання відповідності педагогічним вимогам: «ВИКОРИСТАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ ДОЗВОЛЯЄТЬСЯ»	302
ДОДАТОК 8. Зразок договору про співробітництво виробника та покупця конторки-парти.....	303
ДОДАТОК 9. Маркування конторки-парти для передання учневі 1–12 класів як індивідуального робочого місця в навчанні.....	307
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	309